

คู่มือการดูแลสุขภาพจิตเด็ก

กลุ่มปัญหาการเรียน

กรมสุขภาพจิต
ศูนย์สุขภาพจิตที่ 13

นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา
จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

ปัญหา การเรียนรู้

Learning Problems

คู่มือการดูแลสุขภาพจิตเด็ก **กลุ่มปัญหาการเรียนรู้**

• สมาธิสั้น • แอลดี • ออทิสติก • บกพร่องทางสติปัญญา • เรียนรู้ช้า

ปัญหาการเรียนคืออะไร

ปัญหาการเรียน (Learning Problems) เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการใส่ใจและดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อตัวเด็กเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติเมื่อเด็กมีปัญหาการเรียนที่ไม่ได้รับการแก้ไข ก็จะมีแนวโน้มที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหาการทำงาน ไม่สามารถสร้างผลผลิตได้เต็มประสิทธิภาพ และอาจเป็นภาระต่อผู้อื่นต่อไป

ปัญหาการเรียนเกิดได้จากหลายสาเหตุและหลายปัจจัย แพทย์จะแยกโรค ความบกพร่อง หรือปัญหาต่างๆ ให้ชัดเจน เพื่อวางแผนการดูแลรักษาที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความสามารถของเด็กแต่ละคน

เหตุปัจจัยที่ทำให้เด็กมีปัญหาการเรียน เกิดจากทั้งในตัวเด็กเอง ในครอบครัวและสังคม และในโรงเรียน ซึ่งปัญหาอาจเกิดจากเหตุปัจจัยเดียวหรือหลายเหตุปัจจัยก็ได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เหตุปัจจัยในตัวเด็กเอง

1. โรคทางจิตเวชเด็กกลุ่มความบกพร่องในการเจริญและพัฒนาของสมองและระบบประสาท (Neuro-developmental Disorders) ได้แก่

- * สมาธิสั้น (Attention-Deficit/ Hyperactivity Disorder)
- * แอลดี หรือความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Specific Learning Disorder)
- * ออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)
- * ความบกพร่องทางสติปัญญา (Intellectual Disability)
- * เรียนรู้ช้า (Slow Learner)

2. ความบกพร่องทางร่างกายหรือระบบประสาทสัมผัสที่มีผลต่อการเรียนรู้ เช่น ตาบอด สายตาเลือนราง หูหนวก หูตึง แขนขาพิการ หรือมีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว เป็นต้น

3. โรคหรือความผิดปกติทางกาย ได้แก่ การขาดสารอาหารที่สำคัญ หรือมีการเจ็บป่วยรุนแรง การเจ็บป่วยเรื้อรัง

4. โรคหรือปัญหาทางสุขภาพจิตอื่นๆ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล อารมณ์แปรปรวน มีอาการทางจิตปัญหาทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ปัญหาการปรับตัวและการเข้าสังคม

5. เด็กอัจฉริยะหรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน มักต้องการการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่าง ทำทนาย เมื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ก็จะมีเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน เกิดปัญหาการเรียนได้เช่นเดียวกัน

6. เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน

เหตุปัจจัยในครอบครัวและสังคม

1. ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หย่าร้าง ทะเลาะวิวาท ความรุนแรงในครอบครัว จนทำให้เด็กไม่อยากเรียนหนังสือ

2. ปัญหาการเลี้ยงดู เช่น การถูกละทิ้ง ละเลย ไม่ฝึกสอนขาดการฝึกฝนวินัย เข้มงวดมากเกินไป หรือขึ้นๆ ลงๆ แปรปรวนตามอารมณ์

3. ครอบครัวย้ายถิ่นฐานบ่อย

4. ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา หรือวัฒนธรรม

5. ความยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษา

เหตุปัจจัยในโรงเรียน

1. คุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนซึ่งรวมถึงหลักสูตร สื่อการเรียน การสอน ครูผู้สอน สัดส่วนครูต่อนักเรียน และอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู
3. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ถูกเพื่อนกลั่นแกล้ง ล้อเลียนบ่อยๆ ทำให้ไม่อยากไปโรงเรียน

ในหนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะโรคทางจิตเวชเด็ก กลุ่มความบกพร่องในการเจริญและพัฒนาของสมองและระบบประสาท (Neuro-developmental Disorders) ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มหลักที่พบบ่อย คือ สมาธิสั้น แอลดี ออทิสติก และบกพร่องทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังมี กลุ่มเด็กเรียนรู้ช้าซึ่งควรได้รับการดูแลช่วยเหลือด้วย รวมเป็น 5 กลุ่ม

wan:งนุ

ปัญหาการเรียนในเด็ก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ตามความสามารถที่แท้จริงของเด็ก ส่งผลกระทบสูงในหลายด้าน ทั้งผลต่อตัวเด็กโดยตรง ครอบครัว โรงเรียน สังคม และประเทศชาติ

wan:งนุตอเด็กโตยตรง

เด็กแสดงออกด้วยอาการในหลายด้าน เช่น ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางร่างกาย

ปัญหาพฤติกรรม พบได้ตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงผิดกฎหมาย เด็กอาจแยกตัว ไม่สนใจใคร ไม่สนใจเรียน หนีเรียน ดื้อ ต่อต้าน ก้าวร้าว ชกต่อย

ทะเลาะวิวาท ติดบุหรี่ยาเสพติด ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน และฝ่าฝืนกฎหมายในที่สุด

ปัญหาทางอารมณ์ ได้แก่ วิตกกังวล น้อยใจ ร้องไห้ง่าย เก็บกด ซึมเศร้า ท้อแท้ หมดกำลังใจในการเรียนขาดความภาคภูมิใจ

ปัญหาทางร่างกาย ได้แก่ ปวดศีรษะ ปวดท้อง ปวดเมื่อยตามตัว โดยที่ไม่พบสาเหตุทางร่างกาย ซึ่งอาการเหล่านี้เกิดจากความเครียดสะสมจากปัญหาการเรียน

ผลกระทบต่อครอบครัว

เมื่อครอบครัวไม่เข้าใจในปัญหาและข้อจำกัดของเด็ก จึงเกิดความคาดหวังที่ไม่เหมาะสม เมื่อเด็กทำไม่ได้ ก็เริ่มมีพฤติกรรมต่อต้าน หรือปฏิเสธการเรียน เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรง และมีแนวโน้มเกิดปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในที่สุด

ผลกระทบต่อโรงเรียน

ในโรงเรียน ถ้าไม่มีระบบที่ชัดเจนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มที่มีปัญหาการเรียน ก็จะทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา ช่วยเหลือในด้านการเรียน เด็กเกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้และไม่อยากเรียนในที่สุด เกิดปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรมตามมา

นอกจากเกิดปัญหาในตัวเด็กแล้ว ยังกระทบต่อความสัมพันธ์กับครูและเพื่อนด้วย

ผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ

ปัญหาการเรียน ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ในวิชาความรู้และทักษะที่จำเป็น เมื่อเข้าสู่วัยทำงานจึงไม่สามารถสร้างผลผลิตได้เต็มที่ เข้าสู่ตลาดแรงงานที่ใช้ทักษะน้อย ความสามารถในการแข่งขันของประเทศจึงต่ำไปด้วย

